

Luku 7

Renessanssi

Oppikirjan sivut 68-78

Renessanssi syntyy Italiassa

La Rinascita = renessanssi

- **antiikin kulttuurin jälleenlöytäminen ja ihailu**
    - **1300-1500-luvut**
    - mustan surman saapumisen ja itsevaltiuden ajan välissä
  - **antiikin latinan ja kreikan kielen elpyminen**
  - **taiteiden suosiminen**
  - **tieteiden kehittyminen**
- = keskiajan tuomitseminen ja kirkon auktoriteetin kyseenalaistaminen**

Miksi syntyi Italiassa?

✓ Pohjois-Italian vaurastuminen

✓ kaupungistuminen, ristiretket, maustekauppa, yliopistot, pankkitoiminta, käsityöteollisuus...

→ **Rikastuneet kauppiat ja kirkko tilasivat töitä**

→ ja rahoittivat käsityöläisiä ja taiteilijoita

✓ Runsaasti antiikin kulttuuria: käsikirjoitukset, arkkitehtuuri ja veistokset

▪ kiinnostus antiikin raunioihin, Kreikka lähellä

✓ Bysantin ahdinko → ”aivovuoto” länteen

→ **levisi Italiasta hitaasti Pohjois-Eurooppaan**

Italian City-States, 1454

	Keskiaika	Renessanssi
Taiteen innoittaja	kirkko ja uskonto	antiikki, porvaristo
Kirkon asema	kiistaton johtoasema	maallistuminen leviää kirkkoon
Kulttuurin keskus	kirkot, aatelislinnat, maaseutu, luostarit	kaupungit, Pohjois-Italia
Elämäkatsomus	ihminen tärkeä, kun kuuluu yhteisöön	yksilöllisyys
Elämisen tarkoitus	valmistautumista tuonpuoleiseen	eläminen itseään varten
Ihmiskuva	ihminen on kykenemätön, kirkon ohjattava ihmisiä	kykenevä ihminen
Johtava yhteiskuntaryhmä	papisto, aatelisto	porvaristo voimistuu

Uusi ihmiskäsitys → *Humanismi!!!*

- ✓ Kiinnostus antiikin filosofiaan ja estetiikkaan
- ✓ Antiikin klassisen kreikan kielen ja kirjallisuuden tuntemus
  - alkuperäiset lähteet!
- ✓ Laaja yleissivistys takaa ihmisarvoisen elämän
  - opiskelun merkitys!
- Ihmiskeskeinen ja inhimillisiin arvoihin perustuva maailmankuva

Uusi ihmiskäsitys → *Humanismi!!!*

➤ Kielitieteilijöitä, historioitsijoita, runoilijoita jne.

- ✓ kritiikki, lähteiden vertailu
- ✓ tärkeä tietää, miten asiat ovat
- ✓ mietiskelystä merkitykselliseen elämään
- ✓ Ei luonnontieteilijöitä (aluksi)

Uusi ihmiskäsitys:

- ✓ ihminen uskoi olevansa luomakunnan korkein olento
- ✓ oma tahto ja järki, halu kehittyä
- ✓ ihminen oli yksilö → **individualismi**
→ auktoriteettien vastustaminen

Uusi ihmiskäsitys:

- ✓ **suvaitsevaisuus**
- ✓ **yritteliäisyys → voitontahto**
- ✓ **itseluottamus**
- ✓ **ihanteeksi sivistynyt yleisnero: taiteiden ja tieteiden harrastaja, sivistynyt, monitaitoinen ja monipuolinen, hurskas ja oppinut mies**
  - **mitattiin kauniilla käytöksellä ja hyvillä tavoilla!**

HOVIKULTTUURI:

- ✓ kielitaito, taiteen tuntemus, politiikan tuntemus, tanssi, runoilu ja kirjoittaminen, ratsastaminen, aselajit, metsästys, käyttäytymissäännöt...
  - ✓ jalosukuinen, keskikokoinen, hyvä ulkonäkö, tilannetaju
- **Monitaitoisia yksilöitä!**

kaupan elpyminen

kaupungistuminen

yhteydet Bysanttiin ja arabimaailmaan

vaurastuminen

Renessanssi
1300–1600

- antiikin kulttuurin uudelleen syntyminen
- maailmankuva avartui, kirkon henkinen ylivalta murentui
- yksilöllisyyttä korostettiin
- suuntauduttiin kuolemanjälkeisestä maalliseen elämään
- ihanteena yleisnero
- tutkittiin ja yritettiin muuttaa maailmaa
- keskuksena Pohjois-Italia

KESKIAJAN ELÄMÄÄ...

- Feodaalijärjestelmä
  - Yhteiskuntakeskeisyys
  - Kohtalonusko
  - Kärsimys
  - Mystiikka
  - Menneisyys
  - Kirkko (keskeisin vaikuttaja, kristillisyyt)
  - Nöyryys, (uskonnollisuus)
  - Jumalallinen rakkaus
  - Kuoleman läsnäolo
  - Munkit
  - Symbolisuus
- **”Kuolleiden keskellä kuolemaa odottaen”**

Renessanssin tunnusmerkkejä

- loistokkuus
  - varallisuus
  - pinnallisuus
  - kaupallisuus
  - maallisuus (uskonnollisuuden rinnalle)
  - uuden etsiminen
  - henkinen kulttuuri etualalla
  - kokeilun halu
- **nautinto elämän aikana**

Ihmiskuvan murros

Keskiaika

”Kuolleiden keskellä kuolemaa odottaen”

Yhteisöllisyys

Kristillisuus

Hyvät teot

Nöyryys

Vaatimattomuus

Tuonpuoleinen

Kohtalonusko

Kärsimys

Mystiikka

Menneisyys

Perinteellinen

Seurakunta

Munkki ja ritari

Uusi aika

”Ihminen on kaiken mitta”

Yksilöllisyys

Yleissivistys

Koulutus

Sankaruus

Näyttämisen halu

Maanpäällinen

Optimismi

Ilo ja nautinto

Tiede

Tulevaisuus

Uusi

Yhteiskunta

Kauppiaas, taiteilija, tiedemies

löytöretkeilijä, yleisnero....

s. 77 tehtävä 3: Selvitä, miten renessanssin ihmisihanne erosi keskiaikaisesta ihmisihanteesta.

Keskiajan ihmisihanne: Renessanssin ihmisihanne:

- uskonnollisuus
- usko
- Jumalan tahdon korostus
- yhteisöllisyys
- auktoriteetteihin vetoaminen
- maailmankuva uskonnollinen

- maallisuus
- järki
- oman tahdon korostus
- yksilöllisyys
- irtautuminen keskiajan auktoriteeteista
- luonnontieteellisen maailmankuvan synty

s. 77 tehtävä 4

Renessanssi oli eurooppalaisen historian kultakausi. Esitä sekä väitettä puoltavia että vastustavia argumentteja.

puolesta:

- antiikin kulttuuri elvytettiin ja sitä ihannoitiin
- kulttuurin kehitystä tapahtui paljon, esimerkiksi taide kehittyi
- merkittäviä taiteilijoita, joiden teoksia ihailaan tänäkin päivänä
- yksilöllisyyden korostus
- järjen ja oppineisuuden korostus
- uteliaisuus ja uuden tiedon etsintä

s. 77 tehtävä 4

Renessanssi oli eurooppalaisen historian kultakausi. Esitä sekä väitettä puoltavia että vastustavia argumentteja.

vastaan:

- renessanssi sijoittuu jo osin keskiajalle, jota renessanssin edustajat pitivät pimeänä aikakautena
- yksilöllisyyden korostus alkoi jo keskiajalla
- naisen asema ei parantunut
- usko astrologiaan ja magiaan edelleen vahva
- sodat ja kilpailu kaupunkivaltioiden kesken
- henkilöiden merkitystä on ylikorostettu (esim. da Vinci)
- aikakautta ihannoitu samaan tapaan kuin antiikkia

Keskiajan ja uuden ajan käännekohtia?

- Kansallisvaltioiden synty
- Löytöretket
- Kaupan vilkastuminen
- Porvariston vahvistuminen
- Tieteen kehittyminen
- Uudet keksinnöt

→ Uskonpuhdistus

→ Itsevaltius

→ Barokki

Renessanssi!